

Billy Wilder i la intriga: *Testigo de cargo*

50 Anys d'un particular clàssic del gènere judicial

Júlia Pons

Deia Billy Wilder, mestre de la comèdia i alhora guionista i director d'intensos i foscos dramas que, en qüestió de gèneres cinematogràfics, li agradava canviar, "saltar d'una banda a l'altra com una peça d'escacs". Després de consagrar-se a Hollywood amb títols mítics com *Perdición* (1944), *El crepúsculo de los dioses* (1950) o *Sabrina* (1954), i abans de realitzar les comèdies antològiques *Con faldas y a lo loco* (1959) o *El apartamento* (1960), el 1957 roda la que esdevindria un clàssic molt particular del gènere judicial: *Testigo de cargo* (*Witness for the prosecution*). La pel·lícula nasqué de la conjunció del desig de Wilder de canviar de registre i fer una incursió en el món de la intriga —"m'avorreix fer sempre el mateix, i em vaig dir, ara faré una pel·lícula millor que Hitchcock"— amb la proposta de l'actriu Marlene Dietrich de dur a la pantalla la coneguda peça teatral homònima d'Agatha Christie. La Dietrich volia el paper protagonista i exigí que la direcció havia de ser per Wilder, i així començaren la seva segona col·laboració junts després de *Berlín Occidente* (1948). De la direcció d'un mestre com Wilder i un repartiment que incorporà a Charles Laughton i Tyrone Power al costat de Marlene Dietrich i un grapat d'excel·lents secundaris (Elsa Lanchester, Una O'Connor, Ian Wolfe) sorgí un resultat captivador, magistral i sorprenent: *Testigo*

de cargo és encara avui, una obra mestra, amb una particular visió del gènere judicial, al qual pertany i homenatja però també sobre el qual ironitza, una mescla d'intriga i comèdia embolcallant un drama. La trama processal serveix essencialment de teló de fons (la sala penal on es desenvolupa el procés, primera imatge que veiem, té tot l'aire d'un escenari teatral, que és el que a la fi resulta ser) per donar relleu a l'evolució dels personatges, al treball dels actors, i als enginyosos diàlegs, punts forts de Billy Wilder, a més del vibrant ritme narratiu i d'un excel·lent guió (de Wilder mateix i Harry Curtiz) amb continus girs inesperats i un final més que sorprenent, que una veu en *off* prega als espectadors no revelar en arribar als títols de crèdit.

La narració, ambientada a l'Anglaterra de principis dels cinquanta, arrenca amb brillantor (a Wilder se l'ha anomenat sovint "mestre de les escenes inicials"), en un primer quart d'hora que ja conté tot de pistes i detalls clau per al desenvolupament de la història: sir Wilfrid (Charles Laughton), prestigiós advocat a qui els metges han "prescrit" abandonar les causes criminals —a més de l'alcohol, els cigars i les dones— assumeix el cas de Leonard Vole (Tyrone Power), acusat d'assassinar una rica vídua. L'advocat aprofitarà per defugir l'estricta i còmica vigilància de la seva estricte infermera (Elsa Lanchester). Després

d'un intens, humorístic i càustic interrogatori, en què assistim a una sèrie de *flashbacks* en la narració de Vole (entre ells, el decadent, còmic i meravellós moment al Berlín de la recent postguerra, on gaudim de la cançó "I may never go home anymore" cantada per Marlene Dietrich i l'encantadora i "ruïnosa" escena d'amor) apareix en escena per segon cop la misteriosa esposa alemanya de Vole, Christine (Marlene Dietrich), iniciant-se poc després el que serà el cas més esgotador i memorable de la carrera de sir Wilfrid. A l'interrogatori es mostren amb subtilesa detalls visuals que puntegen tota la narració: els temptadors cigars a la butxaca d'un col·lega, vertaders culpables que sir Wilfrid prengui el cas; la perruca i el monocle que volten còmicament quasi amb vida pròpia, la batidora de Vole, el termo-petaca, el ganivet...

Els actors i les frases

El treball dels actors és un dels puntals del film: des de l'esplèndid treball dels protagonistes, començant per Laughton (nominat a l'Oscar), fins al de secundaris com la mestressa de claus Janet (Una O'Connor) o el majordom Carter (Ian Wolfe), tots aporten frescor i força a la narració. Elsa Lanchester, esposa a la vida real de Laughton, interpreta a la seva ridícula infermera Mrs. Plimsoll, donant peu a una sèrie de diàlegs de comicitat contínua entre els dos. Tyrone Power dóna intensitat a l'acusat Vole, i Marlene Dietrich fa un doble paper decisiu per la trama, encarnant una Christine d'aparença glacial que a la fi resulta ser tan autèntica en la mentida

com en la veritat, i una esposa més noble de sentiments del que aparenta. Tots ells es veuen atrapat en un joc d'equívocs i falses aparences que sorpren l'espectador fins al final.

Wilder gaudí molt de treballar amb Laughton, qui aportava millores en la interpretació de tots els personatges, imitant les escenes una vintena de vegades sense canviar una línia de text. Wilder: "Laughton podia furgar en el seu talent com un nen feliç en una capsula plena de joguines a rebotar". Marlene Dietrich, per la seva banda, declarà una vegada que en la seva carrera només havia treballat "amb dos grans directors: Von Sternberg i Billy Wilder".

Els diàlegs, caracteritzats per l'enginy, l'humor i la causticitat constants, són marca de la casa de les pel·lícules de Wilder. Moltes són les frases memorables; a voltes, recorden els germans Marx (Mrs Plimsoll: "Sir Wilfrid! Mai vaig veure insubordinació semblant! Ni quan vaig ser infermera al front de guerra!". Sir W.: "Quina guerra seria aquesta? La de Crimea?"). D'altres, quasi poètiques (Leonard: "Què busques?". Christine: "El meu acordió". Leonard: (el trepitja) "Crec que l'he trobat". Christine: "Trepitja de nou. Encara respira"). *Testigo de cargo* amaga sovint, sota un humor a voltes amable, més vegades càustic, dures reflexions sobre la societat; per davall la rialla, un nucli dramàtic: un matrimoni desigual, una esposa bojament enamorada, la lleialtat traïda, el sacrifici amorós, l'ambició, la mentida, l'esperança..., tot, teixit pel desig de Wilder d'entretindre mentre exposa la seva càustica visió de les relacions humanes. ■

